

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

03-10-241S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Безпека життєдіяльності та цивільний захист	Life safety and civil protection	
Шифр за ОП	ЗП6	Code in Degree Programme
Освітній рівень: перший (бакалаврський)		Level of Education: first (bachelor's)
Галузь знань Управління та адміністрування	07	Field of Knowledge Management and administration
Спеціальність Маркетинг	075	Field of Study Marketing
Освітня програма: Маркетинг		Degree Programme: Marketing

РІВНЕ – 2024

Силабус навчальної дисципліни «**Безпека життєдіяльності та цивільний захист**» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Маркетинг», спеціальність 075 «Маркетинг». Рівне: НУВГП. 2024. 12 стор.

ОП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/21064/>

Розробник силабусу: *Гнеушев Володимир Олександрович, к.т.н., доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності*

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 6 від "22" жовтня 2024 року

Завідувач кафедри: *Кухнюк О.М., к.т.н., доцент.*

Керівник (гарант) ОП: *Толчанова З.О., к.е.н., доцент кафедри маркетингу*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ Економіки та менеджменту
Протокол № 3 від "21" листопада 2024 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: *Ковшун Н.Е., д.е.н., професор.*

Попередня версія силабусу (вказати шифр) _____

© Гнеушев В.О., 2024

© НУВГП, 2024

ПРОГРАМА навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>«Маркетинг»</i>
Спеціальність	<i>075 «Маркетинг»</i>
Рік навчання, семестр	<i>4 2</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Лекції:	<i>14 год.</i>
Практичні заняття:	<i>16 год.</i>
Самостійна робота:	<i>60 год.</i>
Курсова робота:	<i>немає</i>
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>

Вивченню дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» передуює засвоєння комплексу знань з дисциплін ОП «Основи психології», «Екологія», «Управління персоналом», а також інших освітніх компонент, які створюють необхідний початковий рівень знань, достатній для свідомого засвоєння даної навчальної дисципліни.

Компетентності

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)*

Р16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки.

Р20. Вміти застосовувати основні закономірності безпечних, ресурсно-ефективних і екологічно-дружніх технологій в управлінні господарюючими суб'єктами в рамках концепції сталого розвитку та екологічного маркетингу.

Структура та зміст освітнього компонента

Навчальна дисципліна складається з 14 год. лекцій, 16 год. практичних занять та 60 год. самостійної роботи.

Змістовий модуль 1.

Безпека життєдіяльності та культура безпеки.

Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Культура безпеки.

(2 год. лекція, 2 год. практичне заняття, 8 год. самостійна робота)

Основні поняття, терміни та визначення безпеки життєдіяльності. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Матеріальні чинники предметної діяльності, поняття «порогових значень». Причини та наслідки небезпек. Культура безпеки.

Тема 2. Ризик-орієнтований підхід для моделювання виникнення та розвитку надзвичайних подій

(2 год. лекція, 4 год. практичне заняття, 9 год. самостійна робота)

Визначення поняття ризику. Ризикова поведінка людини в умовах небезпеки. Ризик як умова, як вчинок і як мотив. Джерела ризиків. Фактори ризиків. Прогнозування та виявлення ризиків. Концепція допустимого ризику. Оцінка ризику. Управління ризиком. Ризик-орієнтований підхід (РОП). Прояви ризикованих дій. Попередження ризикованої поведінки працівників.

Тема 3. Людина як елемент ергатичних систем

(2 год. лекція, 2 год. практичне заняття, 9 год. самостійна робота)

Поняття про ергатичну систему. Причини неправильних дій людини. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Роль аналізаторів людини в забезпеченні її життєдіяльності. Фази працездатності людини. Перерви в роботі. Активний і пасивний

відпочинок. Види та методи мотивації трудової діяльності. Підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.

Змістовий модуль 2.

Цивільний захист

Тема 4. Причини виникнення, класифікація та моніторинг надзвичайних ситуацій

(2 год. лекція, 2 год. практичне заняття, 8 год. самостійна робота)

Надзвичайні ситуації (НС) та причини їх виникнення. Класифікація НС. Моніторинг НС. Цивільний захист (ЦЗ). Сили і засоби ЦЗ. Уражальні чинники джерела техногенної надзвичайної ситуації, їх типи. Пряма (первинна) та побічна (вторинна) дія уражального чинника.

Тема 5. Планування заходів цивільного захисту

(2 год. лекція, 2 год. практичне заняття, 9 год. самостійна робота)

Захист населення і територій як система реагування на НС. Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання в сфері цивільного захисту. Вимоги щодо організації заходів цивільного захисту суб'єкта господарювання. Система оповіщення про НС чи загрозу виникнення НС. Інформування в системі ЦЗ. Укриття населення у захисних спорудах. Види захисних споруд. Евакуаційні заходи. Рівні, види, способи евакуації. Соціальний захист постраждалих від НС. Медична та психологічна допомога постраждалим у НС. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення заходів у сфері цивільного захисту.

Тема 6. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та їх наслідків

(2 год. лекція, 2 год. практичне заняття, 8 год. самостійна робота)

Десять принципів захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. Основні способи захисту населення у НС. Інженерний захист. Медичний захист. Біологічний захист. Радіаційний і хімічний захист. Державне регулювання та контроль захисту населення і територій. Державна стандартизація, державна експертиза, державний нагляд, декларування об'єктів підвищеної небезпеки.

Тема 7. Типові НС у різних галузях господарювання

(2 год. лекція, 2 год. практичне заняття, 9 год. самостійна робота)

Класи професійного ризику у різних видах економічної діяльності. Маркетингова діяльність у «ризикованих» галузях. Приклади типових НС у різних галузях господарювання. Прогнозування та урахування потенційних небезпек на етапі маркетингових досліджень. Підбиття підсумків вивчення навчальної дисципліни.

Форми та методи навчання

Отримання зазначених результатів навчання досягається застосуванням відповідних методів та технологій навчання (візуалізовані лекції з елементами проблемності, практичні заняття із застосуванням аналізу конкретних ситуацій, виконанням розрахунків, дискусійним обговоренням, розглядом діючих нормативно-правових актів, документів, відеоматеріалів тощо).

Порядок підготовки до занять, оцінка навчальних досягнень студентів висвітлені в Методичних вказівках до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Маркетинг», спеціальність 075 «Маркетинг», галузь знань 07 «Управління та адміністрування». Рівне. НУВГП. 2024. розміщених за адресою <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2474>

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/ результатів навчання

Здобувачі освіти повинні вчасно виконати практичні, індивідуальні та самостійні завдання, вчасно пройти модульні контролі. Викладач проводить оцінювання виконаних індивідуальних завдань студентів шляхом аналітичного дослідження разом зі студентом.

За вчасне та якісне виконання практичних, індивідуальних та самостійних завдань, здобувач вищої освіти отримує такі **обов'язкові бали**:

60 балів – усні, письмові практичні та самостійні завдання,

Всього поточна складова оцінювання: 60 балів (максимально).

Модульна складова оцінювання:

Модульний контроль № 1 – 20 балів (максимально),

Модульний контроль № 2 – 20 балів (максимально).

Всього модульна складова оцінювання: 40 балів (максимально).

Разом: 100 балів.

В межах поточних балів студенти можуть отримати додаткові бали за виконання рефератів, есе дослідницького характеру, наукових тез або статей за темою курсу. Тему дослідницької роботи можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 20 запитань різної складності:

рівень 1 – 14 запитань по 0,5 бали (усього – 7 балів),

рівень 2 – 5 запитань по 2 бали (усього – 10 балів),

рівень 3 – 1 запитання по 3 бали (усього – 3 бали).

Усього за модульний контроль – 20 балів.

Критерії оцінювання, їх бальні значення, порядок проходження модульного і підсумкового контролів висвітлено у вищеназваних методичних вказівках, а також (і в першу чергу) – визначено документом «Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти (семестровий поточний та підсумковий контроль) зі змінами та доповненнями», який можна знайти за адресою <https://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnoho-otsiniuvannia-znan>.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

1. ДСТУ 7095:2009 Безпека у надзвичайних ситуаціях. Захист населення у надзвичайних ситуаціях. Основні положення. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=56878

2. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010: наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text>

3. ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику. URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/dstu%2031010.pdf>

4. ДСТУ 7097:2009. Джерела техногенних надзвичайних ситуацій. Класифікація й номенклатура параметрів уражальних чинників. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=56875

5. Кодекс цивільного захисту України. Відомості Верховної Ради України, 2013, № 34-35. URL: <https://cutt.ly/gEHR1Tq>

6. Класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-18#Text>

7. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0062282-97#Text>

8. Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями: постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF#Text>

9. Правила техногенної безпеки: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 05.11.2018 № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1346-18#Text>

10. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#Text>

11. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>

12. Левчук К.О., Романюк Р.Я., Толок А.О. Цивільний захист: навч. посіб. URL: <https://cutt.ly/7XjWEJR>

13. Практикум з курсу «Безпека життєдіяльності»: навч. посіб. / за ред. В.В. Березуцького. URL: https://dut.edu.ua/uploads/l_922_63062551.pdf

14. Шудренко І.В. Цивільний захист: навч. посіб. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/3473/1/Tsyvilnyi_zakhyst.pdf

15. Яремко З.М. Основи забезпечення безпечної життєдіяльності. URL: <https://cutt.ly/TNmoVoR>

Допоміжна

16. Іванченко І.П. Зарубіжний досвід організації системи цивільного захисту. Організаційно-економічна складова. URL: <https://cutt.ly/9XjQ0W2>

17. Інструкція з надання домедичної допомоги. URL: <https://pro-op.com.ua/article/263-nstruktsya-z-nadannya-domedichno-dopomogi>

18. Методика ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів. URL: <https://cutt.ly/AXjW80R>

19. Методика прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах і транспорті URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0440-20#Text>

20. Гнеушев В.О. Про важливість безпомилкової ідентифікації ризиків при реалізації ризик-орієнтованого підходу до підвищення рівня безпеки виробництва і охорони здоров'я працівників. Охорона праці: Освіта і практика, Проблеми та перспективи розвитку охорони праці: 36. наук. праць Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XI Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів – Львів: ЛДУ БЖД, 2021. – С.-55-57.

21. Гнеушев В.О. Алгоритм осмислення виробничого завдання як світоглядний елемент культури безпеки фахівця. Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Матеріали VII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. – С. 30-31

22. Туровська Г.І. Передумови формування культури безпеки особистості. Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: матеріали VIII Всеукр. заочн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 квіт. 2023 р.). Київ, 2023. С. 160-161.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Державна служба з надзвичайних ситуацій: [офіційний веб-сайт]. URL: <http://www.dsns.gov.ua>
2. Сайт Державної служби України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua/>
3. Травматизм. Статистика. Причини. URL: <https://cutt.ly/GzxFWq6>
4. Occupational Safety and Health Administration. URL: <https://www.osha.gov/>
5. Canadian centre for occupational health and safety. URL: <https://www.ccohs.ca/>
6. Instituto Nacional de Seguridad y Salud en el Trabajo URL: <http://www.insht.es/>
7. Міністерство праці США. Occupational Safety and Health Administration. URL: <https://www.osha.gov/>
8. Health and Safety Executive. URL: <https://www.hse.gov.uk>

Поєднання навчання та досліджень* (за потреби)

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу, підготовки доповідей для виступів на наукових конференціях.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

1. Аналітичні навички
2. Критичне мислення
3. Екологічна грамотність і здорове життя
4. Здатність до навчання
5. Здатність логічно обґрунтовувати позицію
6. Знаходити вихід з складних ситуацій
7. Ініціативність
8. Комплексне рішення проблем
9. Оцінювати ризики та приймати рішення
10. Працелюбність
11. Уміння вчитися впродовж життя
12. Саморозвиток.

Дедлайни та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, хвороби студента).

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу реалізується і право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Передача модульних контролів здійснюється згідно: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі частин навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2474>.

Неформальна та інформальна освіта (за потреби)

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та інформальної освіти, визначаються у порядку відповідно до «Положення про неформальну та інформальну освіту в Національному університеті водного господарства та природокористування» (<http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>).

Відкриті онлайн-курси на платформі Coursera (<https://cutt.ly/RgtSQXe>) допоможуть ознайомитись з програмою вивчення аналогічних освітніх компонентів у провідних університетах світу з відповідним зарахуванням за даним освітнім компонентом.

Правила академічної доброчесності

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 40%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Студент зобов'язаний дотримуватися Кодексу честі студентів НУВГП, який встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в університеті, та якими вони мають керуватися у своїй діяльності: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/1/>.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями встановленими Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату в НУВГП: Принципи доброчесності у НУВГП та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями відділу якості освіти НУВГП. Сайт НАЗЯВО: <https://naqa.gov.ua/> Відділ якості освіти НУВГП: <https://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdzili/vyo/dokumenty>

Вимоги до відвідування

Лекції та практичні заняття відбуваються в офлайн або онлайн режимі згідно розкладу. Консультації проводяться в офлайн або онлайн режимі за допомогою платформи Google Meet за кодом в узгоджений зі студентами час. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі (чи у змішаній формі навчання) за погодженням із керівником курсу. Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але виключно в навчальних цілях з даної дисципліни.

Оновлення

За необхідності, зміст даного курсу оновлюється з урахуванням змін у законодавстві України, наукових досягнень та сучасних практик у сфері безпеки життєдіяльності та цивільного захисту. Студенти також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу з урахуванням новітніх змін у галузі маркетингу. За таку ініціативу студенти можуть отримати додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

Інформація щодо закордонних інновацій у сфері БЖД та ЦЗ, а також іноземних сайтів, які може використати студент для вивчення даної дисципліни за окремими темами наводиться в презентаціях освітньої компоненти, представлених в системі Moodle. Також для поглибленого вивчення дисципліни здобувачам освіти пропонуються міжнародні інформаційні ресурси в мережі Інтернет: Occupational Safety and Health Administration. URL: <https://www.osha.gov/>; Canadian centre for occupational health and safety. URL: <https://www.ccohs.ca/>; Instituto Nacional de Seguridad y Salud en el Trabajo URL: <http://www.insht.es/>; Міністерство праці США. Occupational Safety and Health Administration. URL: <https://www.osha.gov/>; Health and Safety Executive. URL: <https://www.hse.gov.uk>

Лектор к.т.н., доцент Гнеушев В.О.

Автор
Доцент КОПБЖ

Володимир ГНЕУШЕВ

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №1650
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009B6C3700C8C2C100